

Diotima

Nebunul stătea nemiscat pe cârcare, la cincisprezece pași de gardul înfrunzit și douăzeci de pași de casa aflată în dreapta lui. Era locul în care se oprea întotdeauna când își făcea plimbarea de la ora amiezii, iar copiii gazdelor merseră distanțele ca să se convingă - puseseră adică rămacișă - popasul era mereu același, pariaseră ei doi, fiindcă nu aveau alți tovarși de joacă și erau nevoiți să se mulțumească unul cu celălalt și cu distracția oferită de cel pe care familia îl găzduia de câteva luni. Fata, mai mare, cam de doisprezece ani, nu se temea de acest oaspete bizar. I se spusese că era bolnav și trebuia îngrijit fără a fi deranjat de copii, I se spusese înainte de venirea lui și ea îl așteptase cu o curiozitate în eleapt, pentru că aia îi era firea. În ziua sosirii lui ea stătuse ore înșir la fereastră dinspre drum, așteptând, tăcută și răbdătoare, îmbrăcată în rochia de toate zilele, din stofă groasă, cenușie, dar încălșată cu oroul cel nou, eapăn de scrobite și cu cozile blonde atât de strâns împletite încât stăteau depărtate de cap. Ciorapii îi stăteau bine întinși, iar ghetetele, vechi și scâlciate, erau lustruite oglinde. Nu era frumoasă, nici măcar dragă, fața ei n-avea nimic copilăresc. Deși îi frecase îndelung obrajii, tot palidă era, iar pielea, stropită din belug cu pistruie, avea ceva nesătos. Suferind puțin din cauza ochilor de culoare nedefinită, verde-gălbui, care priveau într-un fel trist și scormonitor, din cauza miopiei.

Așteptase, a adărat, musafirul, cu încrederea unui bolnav pentru altul și se convinsese imediat că boala lui și a ei trebuiau să fie asemenea. Dintr-o sură simplă și închisă coborâse, la ora asfințitului, când pe copil o dureau deja picioarele de la atâtea nemiscări, o cucoană înaltă, bine făcută și amenințătoare, îmbrăcată în negru, ca o pasăre aducătoare de nenorociri. Coborâse într-un fel solemn, ca și cum n-ar fi avut încheieturi, iar pe fața ei era o furie abia controlată. În urma ei s-a prelins fiul ei, cel care avea să rămână

își fie îngrijit, o ființă slabă, pripădită, de o înălțime amețitoare, își purta fetei, cu brațele și picioarele moi, de pripărită construită. Privirea lui nu avea nicio direcție, srea fără noimă încolo și încoace și nu se fixa nicăieri, ceea ce era înfricoșător. Purta haine corecte și chiar o pălărie pe cap, dar împinsă pe ceafă, dezvelind o frunte înaltă, foarte frumoasă și calmă, care nu se potrivea cu restul chipului schimonosit. Omul, ca la vreo treizeci de ani, vorbea singur, netulburat și a continuat să-o facă, netulburat și după ce gazdele au ieșit să-l întâmpine, prinții fetei, adică; mama, încă destul de tânăr, durdulie și zâmbitoare, femeie bună și iscusită care n-avea niciodată nevoie de odihnă și găsea toate lucrurile Domnului minunate și tatăl, mai vârstnic, mai aezat și scump la vorbă, învâluit mai mereu într-un nor de fum de pipă, el chiar a încercat să întindă mâna lui mare și muncit pentru a se prezenta tânărului, dar acesta nu l-a băgat deloc în seamă, bolborosind pentru sine, cu ochii ațintiți undeva sus, la îmbinarea grinzilor din tavan, a acținat și-a retras mâna fără să se supere, clatinându-și din cap. Fratele fetei, cu neștiința celor apte ani ai săi, s-a speriat atât de rău încât a simțit nevoia să se ascundă după fustele înfoiate ale mamei, obicei la care renunțase cu ani în urmă, din spatele acestei paveze, se uita cu gura căscată de uimire.

O mică schimbare s-a produs când fata gazdelor a intrat în camera cea bună, de primire, în care toată lumea stătea încă în picioare, fiecare cu propria stânjeneală, arătând ca un tablou neterminat. Scârâitul ușii deschise cu fereală i-a atras bolnavului atenția și el i-a mutat într-un fel fulgerător privirea de la grinzile tavanului spre cea care intra în această încăpere atât de rapidă avea ceva înfricoșător fiindcă vedea că omul nu era de tot rupt de lume, doar că pentru el, lumea era altfel. El vede altceva, i-a spus fata, nu chiar atât de deslușit, el vede altceva decât o copilă slabă și urâtă, într-o rochie ponosită și decolorată, chiar dacă foarte curată. Era ceva familiar, ca și cum s-ar fi cunoscut demult, ea nu-și aducea aminte de acea întâlnire, dar el își amintea. Fata se uitase a adăra în ochii lui fără nicio sfială și fără teamă și a avea să rămână lucrurile, mama lui, cea îmbrăcată ca o pasăre nenorocirii se minunase în felul ei sever, potolit, fără ca pe chipul ei să se citească vreo urmă de căldură. E de mirare, spusese ea, aezat în cel mai bun fotoliu din cameră, cu fustele aezate cu dichis în jurul ei, că și cum s-ar fi pregătit să pozeze pentru un tablou, e de mirare că fiul meu observă pe cineva, asta nu s-a mai întâmplat în ultimul an, nu recunoaște pe nimeni în afară de mine și, deseori chiar numele

meu îl schimb ,inventeaz unul nou, f r în eles, probabil are leg tur cu studiile lui universitare. Dacă e l sat în pace e destul de pa nic i î i vede de ale lui i e bine ca oamenii s nu se sperie de el, mai ales când umbl prin camer nelini tit, f r odihn ,gesticulând ca i cum ar purta un dialog cu fiin e nev zute, atunci trebuie l sat singur cu vocile i va fi hr nit când se potole te. În ceea ce prive te hrana, continuase femeia cu aceea i voce joas ,monoton ,uitându-se st ruitor la stapâna casei, f r s clipeasc ,aceasta va fi u oar ,constând în feluri simple i mereu acelea i, altfel bolnavul nu le va accepta, gusturile noi sau prea complicate îl agitau imediat. Astfel, diminea a va primi o cea c cu lapte, pâine i unt, la prânz o sup de legume i, poate, pu în carne fiarta sau un ou, iar pentru cin era suficient un terci de ov z, dar ceea ce era neap rat era un m r înainte de culcare, c ci altfel ie ea cu bucluc. Treaba asta cu m rul, continuase cucoana în felul ei lipsit de emo ii, era ceva nou, trebuia s fie pus la cap tul patului, pe noptier ,s fie un m r s n tos i rotund, nu prea mare, cât s încap în palm ,ea v zuse cum fiul ei îl apuca, îl cânt rea câteva minute, uitându-se fix la el, ca i cum ar fi con inut izb virea de gândurile încurcate de peste zi, apoi se lini tea miraculos i îl mânca încet, cu o adev rat bucurie. Dormea câteva ceasuri, adânc, lini tit i probabil f r vise, astfel c fa a lui redevenea de copil, împ cat i frumoas , deseori mama nutrise speran a c ,la trezire, mintea b iatului ar putea fi la locul ei, nezdruncinat . Dar toate aceste n dejdi fuseser zadarnice, c ci în zori era cel mai r u, nebunia devenea cople itoare, de neîndurat, în special pentru o inim de mam .

Fata gazdelor, ezând neb gat în seam pe scaunul de lâng fereastr ,se gândise cu mirare la inima femeii care vorbea în felul acela adânc i lipsit de c ldur ,c ci era ca i cum femeia ar fi povestit despre altcineva, despre o mam l sat acas ,de pild ,fiindc cea prezent nu se uita deloc la fiul ei. Ea avea o afacere de rezolvat cu ace ti oameni simpli, de treab ,c ci tocmai aceasta simplitate îi f cea potrivii s tr iasc cu boala tân rului, cu aceste ciud enii care, acolo, în ora ,unde familia era bine v zut ,deveniser ru inoase. Doamna mama lui încetase chiar s mai ias la plimbare pentru a nu întâlni privirile curioase ale cunoscu ilor, ale celor care, pân nu demult o priveau cu respect, ba chiar cu invidie, fiindc ea, Johanna, v duv fiind i cu copii i nu chiar frumoas ,nici bogat ,reu ise s devin so ie de înalt magistrat i s apar în cercurilor celor mai bune. Acuma tat l vitreg, magistratul, fusese pus într-o pozi ie care, în cuvinte blânde, putea

fi numit foarte dificil și chiar începuse să se evite plimbările și să decline o grmadă de invitații, ca să nu mai punem la socoteală și jena fraților și surorilor tânărului, toți oamenii așezăți, cu poziție și cu avere.

Gazdele vor să înțeleagă, continuase femeia, că nu mai era posibil ca bolnavul să rămână acasă și să se plimbe liber și nestingherit prin oraș, atrăgând atenția prin discursuri adresate unui public nevăzut, prin gesturi lipsite de noimă și prin obiceiul neplăcut de a opri persoane cunoscute și a se adresa lor cu nume inventate, cu sonoritate grecească. Aadar, era o adevărată binecuvântare că această locuință izolată fusese recomandat și familia cea înimioasă acceptase să îngrijească bolnavul cu care, de altfel, nu mai era nimic de făcut - toți doctorii care încercaseră să-l trateze și era vorba despre somitățile aduse cu trudă, din toate colțurile țării sfârșiseră prin a clătina din cap și neputința a că nebunia tânărului și continuase drumul, nestingherit.

Femeia se opri din discurs și stăpâni casei se simțiseră obligați să reacționeze, așa că se așezaseră mai bine în scaunele lor, iar bărbatul, cu pipa neapinsă în mână, ca să nu stingherească sensibilitatea înaltei doamne, spusese câteva cuvinte. Cum că, desigur, nu era niciun deranj și tânărul putea locui la ei atât cât poftea, el sau familia lui. Ei erau oameni simpli, soia lui, bunăoară, nici nu învășă citească, dar era o femeie destoinică și doamna putea fi încredințată că, în ceea ce privește gospodăria, nu era alta ca ea în împrejurimi, așa încât fiul ei va fi bine hrănit și îngrijit. Copiii lor erau buni și cumini și învășău ceva carte de la învățătorul care venea acasă, după amiază, de trei ori pe săptămână. Fata avea chiar aplecare pentru învățătură și petrecea mult timp citind cărți împrumutate de dascăl și de preot. Ea era liniștită și dovedise mereu multă înțelegere pentru cei aflați în suferință, fiind ea însăși mai bolnavicioasă, așa încât va fi un ajutor de neajude pentru mama ei.

Doamna Johanna se întorsese spre fată, auzind aceste cuvinte și o măsurasă cu o privire cercetătoare, de parcă ar fi fost o marfă prezentată pentru cumpărare. Ochii ei erau reci și în ei nu se putea citi decât o vagă curiozitate, ca pentru un animal neobișnuit, o găină cu patru picioare sau ceva asemănător. Apoi privirea s-a mutat asupra fiului ei, de parcă ar fi fost o comparație și apoi i-ar fi legat pe cei doi, definitiv, de parcă i-ar fi spus, urât, am săpat de el, l-am încredințat acestei copile care se va descurca cu el fiindcă ei doi apar în aceleiași lumi diferite de destin. A strâmbat-o un fior de învioreare și

s-a îndreptat mai mult în scaunul cel confortabil, încrucișându-și picioarele, multumit, iar gazdele s-au înviorat și ele și au început să vorbească alandala și unul peste celălalt, despre laturile practice ale îngrijirii, vorbeau ca și cum tânărul n-ar fi fost de față și poate așa și era. El vedea la o parte și în vârta în mâini plină, se descoperise și lăsa la vedere un păr blond, puțin prea lung, frumos și strălucitor în felul în care alctuia vârtejuri și bucle în neorânduială. Stătea și privea se uita pe fereastră, în răstimpuri buzele își se mișcau fără sunet și s-a întâmplat de două ori ca privirea, aparent goală, să se furișeze spre copila gazdelor, ca și cum ar fi făcut-o martor la straniul lui monolog. Fetei nu i-a părut rău să citească foarte atent, urmărind ceva ce ceilalți nu erau în stare să vadă și să audă.

Gazdele au întrebat cu fereală despre boala tânărului și doamna Johanna a răspuns cu neplăcere că totul începuse în urmă cu un an, pe neașteptate, când tânărul a părăsit universitatea la care studia în mod strălucit, și-a lăsat poemele lui minunate, scrise în metru antic, în manieră grecească, neterminate sau măzgălite îngrozitor și a început să bătăie pe drumuri de ar, neavând habar spre ce se îndrepta, iar familia lui îl căutase câteva luni, cu mare cheltuială și îngrijorare crescând, fără a-l găsi. A apărut după o vreme în poarta casei, în zdrențe, murdar și semănând cu un vagabond, ceea ce l-a făcut pe majordom să refuze să-l lase să intre, era atât de slab și de rău încât omul, aflat de treizeci de ani în slujba familiei, nu l-a recunoscut. Doar când tânărul a început să urle și să dea din mâini, ceva din vocea și mișcările lui i-a atras atenția bătrânului servitor care a realizat cu groază că ceretorul era tânărul domn, fiul stăpânului casei. L-a dus aadar în fața doamnei Johanna care tocmai terminase micul dejun și stătea încă la masa nedereticată, atent la vocile de pe sală și dacă ea, Johanna, n-ar fi fost o fire puternică, probabil ar fi leinat, oricum fusese foarte aproape de lein, rămăsese încremenit în scaun și nu fusese în stare să spună mare lucru, decât că fiul ei trebuia să facă baie.

Majordomul l-a scos aadar din sufragerie și, cu toată blândețea, l-a condus în sala de baie de la etaj, vorbindu-l într-una și atingându-l cu fereală, ca și cum nu se sperie, acțiune încununată de succes. Tânărul probabil recunoscu vocea joasă a servitorului care-l văzu crescând și care-l învârti oarecum chiar loc de tată și încât n-a comentat nimic-a permis să fie dezbrăcat și a intrat de bunăvoie în cadă unde bătrânul l-a frecat cu îndârjire preț de un ceas, vorbind într-una și el ținând din cap. Intors în sufragerie, îmbrăcat în hainele fratelui, chiar semănă cu el însuși, cel dinaintea adică, tânărul, rebel și cu părul

buclat, cu excepția privirii rătăcite în a mâinilor cu care nu ținea ceasul, a aceluia
frământa neconținut, ca într-o cutare. Se uita prin cameră ca și cum l-ar fi pândit un
pericol, mutându-și privirea rapid de la mobilele care ar fi trebuit să-i fie binecunoscute
spre doamna Johanna, drept și înșepnit în fotoliul ei și era de-a dreptul îngrijorător că
se uita la fel și la mobile și la mamă, cu tot atâta suspiciune și neîncredere, astfel că
Johanna, cu toată spaima ei, se înfuriase și, pe un ton mai aspru decât și-i dorise, spusese
fiule, aaaa, ca să spun ceva și să-i atragă cumva atenția.

A fost o catastrofă, a subliniat doamna, uitându-se la gazde și chiar la fiica
acestora, pentru a obține încuviințare, fiindcă acest cuvânt, fiule, lăsa să se plutească în
aerul încărcat al sufrageriei, declanșase o stare de agitație cu urlate, în care tânărul se
înverșunase împotriva acestui apelativ. El nu era fiul nimănui, zăbierase și acestea fuseser
singurele cuvinte cu înțeles, urmase un amestec fără rost de vorbe în cel puțin trei li-
mbi, după cum identificase doamna Johanna, din ce în ce mai speriat și mai nedumerit. A
fost nevoie de intervenția servitorilor ca să-l scoată din sufragerie, el se luptase o vreme
cu acei bărbăți zdraveni, până se convinsese că nu avea nicio șansă de izbândă și se lăsa
moale în brațele lor. De atunci nu s-a mai înfuriat pe mama lui niciodată, drept că nici ea
n-a mai folosit expresia fiule pentru a-i se adresa și făcea totul ca să nu-i stea în cale. A
fost aranjată o cameră pentru el într-o aripă ferită a casei, ca să nu fie deranjat, iar so-
țul doamnei Johanna, cu toate că era un om care nu-și vedea capul de treburi, plecase la
universitate ca să-l murească situația tânărului lovit de nebulă. Venise de acolo foarte
tulburat, cu vești triste, căci, se pare, fusese o poveste de amor care zdruncinase mintea
excepționalului său fiu adoptiv și încă o poveste neîngăduită, femeia fiind căsătorită în
cercurile cele mai înalte ale capitalei. Ei, de acum era moartă, spusese doamna Johanna cu
un soi de satisfacție, îngrămădit, bineînțeles, toată vina asupra ei și lăsându-se în eleag
faptul că exista o justiție divină care o pedepsise după cum merita. Fiului ei nu-i fusese
adusă la cunoștință moartea iubitei, a adăugat el habar n-avea, continuase femeia în timp ce
gazdele se holbau uimite la ea-doar tânărul era acolo, lângă ei, în camera de primire, era
oare cu puțin să nu fi auzit? Nu, nu aude ceea ce povestesc eu acum, comentase doamna
Johanna, până acolo a ajuns boala și asta era dovada. Toți s-au întors spre tânăr, toți
odată „patru perechi de ochi curioși și într-adevăr, omul stătea netulburat, cu plină în
mână, frământându-și și sucind-o încât aproape nu mai rămăsese nimic din ea. Se uita cu

hot rîre la o grind din tavan i bolborosea f r în eles i într-adev r nu avea habar de ce se întîmpla în jurul lui.Gazdele au cl tinat din cap cu mil i femeii i-au venit lacrimi in ochi,gîndindu-se probabil la copiii ei i la durerea doamnei Johanna.Nimeni n-a b gat în seam privirea fetei,fix ,uimit ,chiar înfrico at -ea i-a spus,el tie,n-ar fi putut îns explica de ce,poate o nuan a bolboroselii lui,poate un fior scurt prin care cuvintele au str b tut zidul acelei nebunii,poate o adîncire a privirii îndreptate c tre tavan-el devenise,o frac iune de secund ,atent i deplin prezent,acolo,în înc perea rece i pu in folosit .Apoi s-a pierdut din nou,de parc se l sase pierdut,s pluteasc într-o mare de ne tiin ,dar nu înainte de a se uita,fugar,cu coada ochiului la fata care st tea pe scaun la dreapta lui i destul de aproape.Iar când doamna Johanna s-a ridicat,îndreptîndu- i inuta cu un fo net sec i f r s arunce o privire fiului,surpriza a fost c fata,f r s se fîstîceasc ,s-a îndreptat spre bolnav i l-a luat de mân ,iar el a ascultat-o imediat i s-a l sat condus afar ,f r împotrivire,ca în somn.Ea l-a îndrumat înceti or spre scar i au urcat împreun în odaia lui,foarte simpl ,dar tihnit ,cu patul îngust acoperit cu o cuvertur lucrat de mân ,cu nelipsitul crucifix la c p tîi,în fa a c ruia tîn rul s-a oprit îndelung,vorbindu-i ca unui prieten i folosind gesturi largi de încuviin are.S-a plimbat apoi prin camer cu pa i mari,rotindu- i ochii ca s cuprind toate lucrurile,nu multe,de altfel;o mas destul de grosolan ,cîteva scaune,un dulap simplu,neînc p tor i un birou mic la fereastr .Acest birou l-a bucurat tare,a b tut chiar din palme i s-a a ezat ,mîngîind suprafa a i foile de hîrtie pe care fata gazdelor,preventoare,le rînduise într-un col ,mai mult a a,de frumuse e i ca s dea un rost acelei mobile,f r a- i închipui c bolnavul se va folosi de ea.El i-a plecat capul i a r mas a a,parc adormit,încremenit i f r s bolboroseasc i fata,privindu-l din lateral i-a putut vedea profilul des vîr it i expresia de suferin care i-a p rut foarte adev rat .Nu i-a p rut deloc nebun,a a a ezat si adîncit în sine,st tea ca un poet care- i adun gîndurile i las imaginile s -l p trund .Nici mâinile nu i le mai fr mînta,mîinile acelea înguste i lungi,albe i cu ceva înfrigerat în ele-le l sase s se odihneasc pe birou,înf isînd întreaga lor sensibilitate.E numai obosit, i-a spus fata,e numai un om obosit i r v it de fapte cople itoare.S-a asezat i ea pe un scaun i au stat a a,împreun ,în lini te,pîn când el s-a ridicat ca s se uite pe fereastr i din nou s-a bucurat de priveli tea frumoasa asupra micii gr dini îngrijite,a inceput s gesticuleze,zîmbind i s-a aplecat într-o reveren ceremonioas ,în

fa a copacilor,cu siguran ,c ci nu p rea s fi dat importan tr surii care se îndep rta,ducându-i mama departe,probabil pentru tot deauna.

Gazdele au urcat împreun în camer ,amândoi înviora i dupa plecarea doamnei i femeia s-a apucat s explice bini or bolnavului folosin a obiectelor,doar ca s între în vorb cu el,ceea ce nu a reu it,tân rul continua s stea la fereastr i sa fac ciudatele lui plec ciuni,pân s-a s turat de ele i s-a întors spre cei ce-l g zduiau,adresându-se lor cu Sfin iile Voastre,ceea ce a ocat pe to i cei prezen i i i-a f cut s ias în grab din camer .L-au auzit apoi pân seara,umblând de colo-colo,m surând odaia în lung i in lat,st pânit de o nelini te tulbur toare i vorbind unor fiin e imaginare.Dup asfin it s-a potolit i gazda,adunându- i tot curajul pe care-l avea i suflecându- i mânecile cu hot râre,urcase împreun cu so ul ei,tâmplarul,ca s -i duc cina pe o tav .Au fost întâmpina i cu aceea i ceremonie a plec ciunilor interminabile,tân rul a r mas îndoit de spate pân când cei doi au ie it din camer de-and ratelea,cam ca doi îmblânzitori din cu ca unui animal s lbatic.Intoars în buc t ria înc p toare i foarte curat ,cu vase de aram sclipind blând în lumina l mpii,femeia izbucnise în plâns de sperietur -ea nu va reu i niciodat ,se lamenta,s se obi nuiasc cu bolnavul acesta furios i în via a ei nu va urca singur în camera lui i asta era o problema aproape f r solu ie de vreme ce so ul ei era un meseria ocupat i nu va putea mereu s-o înso easca.Tâmplarul edea pe scaun,t când i r sucindu- i pipa în mâini,adâncit în c utarea unei rezolv ri,pân ce fiica lor s-a apropiat din col ul în care obi nuias se a eze seara i a declarat,cu vocea ei ascu it ,de feti înc ,pot eu s -i duc tava cu mâncare,mie nu mi-e fric deloc de el.Mama s-a întors spre ea,gata s se revolte împotriva unei asemenea jertfe pe care o considera o prostie copil reasc ,dar tat l a oprit-o printr-un gest i,cump nit,în cuvinte pu ine i simple, i-a dat acordul.Se vede,a spus in felul lui a ezat,c fata în elege ceva ce noi nu putem i sunt sigur c el nu-i va face niciodat vreun r u,nebunii sunt ca animalele,simt pe cel c ruia îi este fric i doar pe acela îl atac .A a încât mama n-a mai zis nimic i s-a întors la oalele ei,treb luind cu ceva mai mult zgomot decât de obicei,iar fata a urcat la etaj-dar n-a fost nevoit s între în camer fiindc tân rul scosese tava afar ,pe podea,în fa a u ii,probabil imediat ce ispr vise cu mâncatul.

Mai târziu,fata a aflat,din vorbe ascunse printre bolboroseli f r rost,in elesul t vii scoase pe coridor i anume c bolnavul nu suporta în camera lui niciun lucru str in,odat

instalată și obișnuit într-un loc lucrurile deveneau ale lui și orice încercare de a scoate sau, dimpotrivă, de a pune ceva în acel spațiu avea drept urmare o mare neliniște. Ciudăeniile bolnavului fatale a înțeles destul de repede și astfel n-au avut parte de mult agitație. Au învățat să-și pregătească odaia pentru culcare imediat după așfințit, fiindcă tânărul adormea repede pentru a se trezi, din păcate, cu noaptea în cap, adică pe la patru dimineața, când începea plimbarea pe coridor, străbătându-l cu pas grăbit și hotărât dintr-un capăt în celălalt, de sute de ori, amândoi pe oricine l-ar fi urmărit. Vreme de trei ceasuri nu se oprea și nici nu schimba ritmul, vorbind și mormonind, din fericire cu voce joasă, astfel că cei ai casei s-au învățat destul de repede cu plimbarea nocturnă și nu se mai trezeau speriați. Poate visau doar, către dimineață, că spiritele casei, trezite, umblau pe coridoarele reci, purtând între ele o conversație neînțeleasă. La ora apte, bolnavul se oprea ca fulgerat întotdeauna în fața odii lui, stătea așteptând câteva clipe, apoi intra și nu se mai auzea nimic până la un ceas, iar când fata îi aducea micul dejun îl găsea în pat, obosit după marșul lui forțat. Atunci, probabil de oboseală, mintea lui era destul de clară ca să dea răspunsuri cu înțeles și nici nu-l deranja vocea fetei. Ea îi povestea domol despre programul ei de peste zi, despre lucruri practice și liniștitoare, de pildă despre plimbarea pe care o vor face împreună în grădina împrejmuită, după amiaza, despre vreme și despre mersul treburilor casei. Tânărul, așezat pe scaun în fața ferestrei, urmărea mișcările precise și îndemânate ale fetei care deretă încercă să părăsească după un plan dinaintea altcuia în mintea ei, pentru a nu face risipă de gesturi, vorbindu-i în tot acest timp cu voce molcom și egal, iar el nu-și mai frământa mâinile și încuviința atunci când ea părăsește și se adresează. Da, da, spunea el uitându-se drept la ea cu o privire hotărâtă și reală, apoi îndeplinea destul de corect ritualul șoptitului. Fără jenă încerca să se pieptene fără mare succes. După câteva zile, fata a luat ea însăși pieptenul în mână și a cerut încuviințarea de a-l pieptăna ea, iar tânărul a fost de acord, așa încât descurcatul buclelor a devenit o plăcere pentru amândoi, durând destul de mult, fiindcă atingerea îl liniștea vădit. Ea era singura persoană din casă cu care tânărul se putea cumva înțelege, singura care nu era întâmpinată cu nesfârșite reverențe și bolboroseli. Dar el nu a acceptat niciodată să afle numele fetei, a oprit-o chiar în clipa în care ea încerca să se prezinte, nu, a spus el într-un fel cât se poate de coerent, numele trebuie descoperit, este o altă tuiere și un dar pe care-l va face la momentul potrivit.

Primele săptămâni au trecut domol, bolnavul s-a obișnuit cu programul casei, cu încăperile și coridoarele ei și dacă întâlnea pe cineva necunoscut, calfe sau clienți ai tâmplarului, pornea numai decât plecăciunile și bolboroseala, ca un fel de apăsare, fapt care, în primele zile, îl speria. Apoi oamenii s-au obișnuit cu el și trecea nevăgătat în seamă, continuându-și plimbările. La orele prânzului, înainte de a se aduce masa, el mergea prin grădina, de unul singur, indiferent de vreme, purtând pe cap o batistă legată în patru colțuri. Mergea cu pași mari și hotărâți, urmând un traseu precis și neschimbat, trecând aproape de gard, smulgea frunzele și le vârâ în buzunar, se apleca și culegea pietricele de pe câmp și se oprea din strângerea jalnicei recolte doar când nu mai avea unde să-și pună. Fata îl urmărea de la fereastră, când o oprirea brusc, nedumerită, mereu în același loc, însemnând că plimbarea se sfârșise - atunci ea se repezea în bucatărie și înhăta, gonea pe scări pentru a ajunge chiar înaintea lui în cameră și el o găsea mereu în fața mesei, aternând vesela cu mâncare aburind. Era nevoie de aceleași gesturi, de aceeași întoarcere zămbitoare, ca și cum zilele ar fi fost aceeași zi, veșnic repetată, chiar și întrucât mintea fetei trebuia să fie aceeași, ceea ce nu însemna o mare problemă, fiindcă ea se îmbrăca numai în cenușiu, cu haine grosolane, esute în casă și croite aproximativ. O singură dată a purtat o mică broadă nouă de culoare albastră, înfășurată în jurul pieptului, o bucată de stofă oarecare, de care era mândră și se grăbise să o prezinte, dar bolnavul i-a smuls-o cu patimă de la gât și chiar a aruncat-o pe fereastră zăbierând că nu era a ei - nu, nu, strigase el, e a Diotimei, iar fata căscă ochii, uluită, fiindcă nu auzise în viața ei un nume care să sune așa asemănător. A avut însă prezența de spirit să nu-l contrazică, iar după ce ieșise cu bine din cameră, scrisese numele cu grijă în cartea ei de rugăciuni, ca să-l întrebe pe preot după slujba de duminică, ceea ce îi făcuse, cu jenă și îndoială. Omul bisericii rămăsese uimit, uitându-se la ea cercetător și parcă cu reproș, apoi îi adunase puține cunoștințe din vremea seminarului și explicase, cu multe poticniri, că era un fel de însoțitor al unui filosof grec din vechime. Mai multe, zise ea, fata nu trebuia să știe, nici scrierea despre Diotima nu avea voie să o citească, fiind plină de pericole, a adăuga ea trebuia să fie atent și să vină să-i povestească lui orice poveste și să spună tânărului gândit la ei, pentru a nu-i fi dus sufletul în ispită.

Cu iste umea firii ei potolite, obișnuit să observe, dar fără rea credință, fata s-a gândit că vorbele pe rîntelul erau menite să acopere propria lui neștiință. Totuși, lucrurile

deveniser ceva mai clare;Diotima era un nume din vechime,ceva legat de însoire și fusese probabil dăruit de tânăr,după cum se vedea că îi era obiceiul,acelei femei pe care o iubise atât de mult și de neîngăduit.Fata n-a mai purtat niciodată culoarea albastră,lăsându-o Diotimei,sau aducând prin asta Diotimei un fel de omagiu nel murit.Nici bolnavul n-a mai pomenit vreodată numele,dar frâștie(sau,poate,tiind-o) a deschis puțin ușa în spatele creierăstă ferecat trecutul lui și i-a dat fetei îngrijitoare prilejul să viseze o poveste,desigur nu cea adevărată,desfășurat fapt cu fapt,dar cu nimic mai puțin important .Cu toate că povestitoarea habar n-avea despre iubire și-o putea bine imagina,întruchipat într-o femeie scundă și zveltă,mai degrabă obosită și foarte tăcută .Purta,bineînțeles,veșminte de culoare albastră și,neapăsător,ochi albaștri,azurie și se mișca cu mult grație în camere spațioase,împodobite cu lucruri de preț,în timp ce tânărul și mai tânăr,cu mințile nezdruncinate, ezând liniștit pe scaun frâș și frământa mâinile-o urmărea cu ochii plini de dor.Era o iubire pură,nemurțurită prin cuvinte,care umplea spațiul în care se aflau cei doi,făcându-l dens și strălucitor-așa se gândea fata-iar protagoniștii ei aveau trăsături nu prea clare,putea fi vorba,a adăra,despre oricine,căci nu era o poveste despre oameni ci despre ceea ce se strecurase între ei și-i domina.In mintea fetei se înfiripa o seară de iarnă,de pildă,înghețată și clară sub zăpadă,iar poetul cel tânăr se grăbea pe străzile lunecoase ale orașului,spre casa celei iubite.Era nevoit să-o vadă acolo,în furtună a auzit în care intrase prin căsătorie,frăvoia ei,bineînțeles,murțurită frâș și fie întrebat cu unul din oamenii aceia practici și corpoleni pe care fata îi vedea duminică la biserică scoțându-și plâriile tari și mințile strânse pe pumnii vâjjoși,răzbitori,apoi ocupau cu trufie stranele cele bune,ca pe niște tronuri cuvenite.De asemenea bărbății fetei îi era cumva frică-de statura lor dintr-o bucată,de mișcările lor sigure și cam din topor,de veșmintele lor nepotrivite cu trupurile și de gândurile lor necruțoare,căci nu țiau ce-i mila,după cum și iubirea lor era necunoscută ,chiar iubirea față de Dumnezeu,asta era sigur,fiindcă adormeau întotdeauna la jumătatea slujbei,frâș se ferească și frâș le pese,în timp ce pastorul își continua litania făcându-se că nu observă,dar potolindu-și puțin în vocea,căși nu-i trezească .De astfel de oameni depindea lumea,măcară ei și,chiar dacă fata vedea aici o nedreptate,vedea și cum tatăl ei se apropia cu sfială și respect de acești

atotputernici, a adar trebuia sa existe un rost si o socoteala ale acestui respect, chiar daca ea nu le vedea.

Diotima sigur fusese soia unui asemenea barbati era un lucru de inele c tinere ea si gingia ei jinduser dup un poet la fel de tanr si nepreocupat de cele lume ti. Mai departe fata nu putea merge cu gandul, adica la intalniri secrete si la pacatul trupesc, cuvinte care pentru ea nu insemnau decat o amenintare nel murit , amestecat cu ruinea, frustie de ce. Iubirea dintre Diotima si poet se desfura doar in acel tablou al serii de iarn si insemna numai priviri incrcate de nostalgie si un fel de implinire tcut , ca vraja muzicii de org , la sfarsitul slujbei, duminica.

In timp ce deretica in odaie, fata arunca priviri asupra celui desprins parca si de propriul nume, pe care nu-l mai accepta si se intreba care fusese, de fapt, intamplarea hot ratoare dinaintea despririi. In mintea ei, silueta m t h loasa a soului se ridica in fafa indrgostilor, tulburand atmosfera acelei serii de iarn (aceea i)-individul acela practic si lipsit de sensibilitate ridicase mana lui mare, cu degete groase, cu inelul greu de nunt sclipind rut cios si nepotrivit, ridicase mana intr-un fel amenintator si rezolvase problema in cateva cuvinte grele, interzicand. Nu-i p sa deloc de tanrul a ezat in fotoliu, cu bucele lui blonde si mainile lui sensibile si nervoase, nu-i p sa catu i de puin de poezia lui complicata si vizionara -era un coate goale visator care care habar n-avea sa produc vreun ban - si el, so ul, nu vedea nicio amenintare serioasa din partea lui. I si socotea ins nevasta o feti can fr mite de care trebuia sa se ingrijeasca -era o investitie bun , adusesse zestre considerabil , era frumusea si fr mari preten ii, tcut , ceea ce era o binecuvantare si o mam bun pentru bie ii lui. Toate merseser strun , fr poticneli, pan la aparitia tanrului , din acel moment femeia devenise ciudata si mai inchis , vis toare si desprins de cele lume ti, parca ar fi suferit de o boala , ceea ce medicul casei t g duise, nu era vorba, spusese el cu voce sigur si arogant , decat de o stare de melancolie ce apare uneori la femei atunci cand n-au ocupa ie. Cel mai bine, decretase doctorul, ar fi fost ca doamna sa mai aibe un copil, ceea ce so ul incuviinase si probabil se pusese pe treab , dar fr rezultat, caci p reaca femeia incepea sa se opuna , intr-un mod pasiv, bine in eles si se a eza in patul conjugal ca pe un catafalc, ceea ce era puin imbietor. Aceast ind r tnicie tcut , ascuns inapoia privirilor incrcate de repro nu putea fi mult ing duit si barbati pornise la un fel de van toare, urm rind-o, o van toare

jalnic și nedemn, cum ci ce putuse afla? Despre două trei întâlniri ce p reau întâmpl toare, în timp ce nevasta lui târguia diminea a, despre vizitele de joi ale tân rului, zi de primire, de altfel, când oricui îi era îng duit să se înf iseze, dac apar inea unei anumite lumi, iar tân rul poet de inea recomand ri solide în ceea ce privea familia, una din cele mai bune, chiar dac tân rul nu-i prea f cea cinste.

Desigur, gândea fata, toate acestea i-au fost aduse la cuno tin îndr gostitului, ca între b rba și ea construisse scena dup puterile ei: cel vârstnic, stând în picioare, îmbr cat corect, în negru, cu cravata impecabil legat sub gulerul pu in prea strâmt care-l împiedica să - i umfle pieptul și s dea glas pe m sura furiei, cu chelia lucioasă și obrajii împurpura i, cel tân r aproape pr bu it în fotoliu, nu de spaim ci de uimire, cu buzele desf cute și fa a palid , uitându-se în sus, cu toat fiin a r scolit de o grea nel murit și incapabil să rostească un cuvânt. Poate de acolo pornise totul-din salonul acela îmbietor, cu canapele confortabile, cu argint ria pe mas și tablourile ag ate pe pere i, cu focul arzând în soba de faian , de aici pornise nebunia, din schimbarea brusc a în elesurilor, lucrurile pierduser leg turile fire ti între ele și nu se mai potriveau. și aerul devenise mai dens, ca o perdea de ap , în care b rbatul mai vârstnic continua să gesticuleze, dar mult mai lent, ca și cum ar fi dirijat o orchestr și buzele lui se mi cau formând cuvinte care nu se auzeau, cuvinte care pluteau în jurul lui ca ni te balona e cu aer, urmau traiectorii ondulate, ca de dans, se izbeau și explodau la atingerea pere ilor îmbr ca și în tapet de culoare verde. Dar ceea ce spunea b rbatul so era despre via a adev rat , a a cum o vedeau și o tr iau oamenii în toat firea, cu min ile la locul lor și interese solide, cei care t iau timpul cu for , ca ni te nave de r zboi c rora pu in le pas de valuri sau de viet și marine, urm rind un el bine stabilit. Iar cei care, precum tân rul și copila so ie, nu b gau in seam această amenin are t cut și compact , ocupându-se cu admiratul apusului și al vastei întinderi de ap , a teptând de acolo vreo salvare sau vreo mântuire care n-avea să vin vreodat , ace tia n-aveau decât să piar . Ori și - i piard min ile, r sucindu-se spre interior, l sând deoparte cele bineîn elese și ap rându-se prin smerenie nemiloasă , a a ca poetul a ezat în fa a ferestrei, într-un semiprofil închis, ca o liter frumoasă a unui alfabet necunoscut. Nu existase alt alegere, gândea fata netezind cu grij cear afurile aspre, lucrate în cas , poate doar moartea, actul de a renun a la via din proprie voin , a a cum alesese, probabil, femeia. și-o putea imagina, cu puterea tinere ii ei

abia trezite, în ve minte albe, întins în patul conjugal, mobila aceea burghez, grea și urât în care-și culcase atâtia ani nefericirea abia perceput, unde duse via copiilor, smulgând o parte din propria via, f când acest sacrificiu în numele a ceva nel murit, aflat dincolo de fiin. Ea nu reuise să se sustrag sorții, a a cum făcuse iubitul ei, aruncând această provocare destinului-un an întreg făcuse în ospiciu, a a auzise fata trăgând cu urechea la conversația prinilor și doctorul care-l îngrijise nu-i duse mai mult de ase luni de via și totuși el supraviețuise, bătându-și joc de tiin, el rezistase acolo, în mijlocul nebuniei celei mai adevărate, retrăgându-se ca un melc în cochilie și renunțând să înțeleagă sau să se facă în eles, până când conducerea azilului, exasperat, îl duse afară ca incurabil.

și în ciudata locuință a tâmplarului, cocoțat pe zidul de apărare al orașului, cu grădina cea îngrijită și perspectiva frumoasă asupra dealurilor, tot incurabil era socotit de către cei din familie, de calfe și oaspeți, de toți cu excepția fetei care-l îngrijea, ea nu-l vedea deloc nebun, îl vedea luptându-se să pară altfel, doar pentru a fi lăsat în pace. Fiindcă existau momente, după masa de prânz, de exemplu, când ea se întorcea furibundă în camera lui cu ceva de cusut și se așeza pe scaun în spatele lui, liniștit și deosebit de atent, se întâmpla ca el, stând la birou, să întindă mâna după o foaie de hârtie, iar gestul acesta necontrolat avea eleganță și stăpânirea deplinei sănătăți, ca o nevoie de a reveni asupra lui însuși și de a se cuprinde, respirația lui devenea calmă și regulată iar privirea pe care o așeza asupra hârtiei și asupra tocului mânăuit cu siguranță era uitura adâncă a celui deplin prins de ceea ce făcea. Scria repede, aternând litere desvârlite, în rânduri drepte, uneori se opera ca vrăjitor, așteptând un cuvânt sau o rimă, înfiorat, cu o cută de concentrare pe frunte, scria el pentru el însuși și cu refuz să lase paginile pentru a fi citite de alții-imediat ce pagina era terminată, o rupea fără să-o recitească, parcă ar fi fost un lucru rușinos, un obicei nu tocmai la locul lui, de care nu reușea să se dezbrace. Bucurile de hârtie zburau peste umărul lui și se întâmpla ca fata să reușească să prindă câte una și să-o ascundă sub oră, iar mai târziu, în camera ei, deslușea câteva cuvinte-despre albastrul siniliu al cerului de vară, despre biserici în amurg, despre timp și despre anotimpuri-apoi se așeza cu evlavie hârtia într-o cutie de tătălei, la ultima aniversare, cutie care fusese menită să ascundă puținele ei podoabe, piepteni și agrafe, batiste și, poate, un irag de mărgele fără valoare. Era jocul ei secret să deschidă cutia într-o oră liberă, când nu avea

nimeni nevoie de ea și sîntînd hîrțile mototolite pe pat,încercînd să le recunoască și să le îmbine,foarte rar se întîmpla să se reuiească o legătură,șalcătuiască o frîntură de mesaj venit dintr-o altă lume.Un singur cuvînt scris cu litere mari de mîna poetului devenea într-o secundă foarte important,poate cel mai important cuvînt din lume,iar fata se putea plimba prin grădina după amiază întregă ,repetîndu-l în minte de mii de ori,pînă cînd se deschidea un înfăptușit anume,care nu avea nevoie de alte cuvinte ca să-l explice,era DESIGUR și atît,dar cu o amănunțită adîncime.Așa era viața poetului,ogrădă de bucurii aruncate de o mînă sigură și nervoasă ,plutind în aerul unei încăperi închise și apoi răspîndindu-se pe podea și nimeni,cu oricît străduindu-se ,nu reușea să găsească în alesul întreg.

S-a întîmplat pentru prima oară într-o după amiază de toamnă ,la cîteva luni după venirea poetului în cas ,ca acesta să primească un musafir din afară ,un oaspete numai al lui,venit special ca să-l vadă .Un prieten de din dejde din vremea studenției,așa se prezentase omul-înalt,slab,puțin adus de spate în ciuda tinereții,cu ochi oșoiți de cititor înrîit și mîini lungi,sensibile,semnînd cu cele ale prietenului bolnav,dar aici se oprea asemănarea,căci,după cum îl cîntărea fata,curioasă și străbătută de un fior de din dejde,era,ferindoiial un om de lume,sigur de el și împărțind încolo și înapoi judecățile lui cele drepte,a adărușul de din dejde s-a rupt,iar fata l-a condus în odaia bolnavului fără să se aștepte la vreo recunoaștere. și a avut dreptate,căci oaspetele s-a repezit la poetul așezat pe scaun,în fața ferestrei și s-a oprit ca fulgerat de privirea acestuia.Fata stătea în pragul ușii,își cuprindea pe amîndoi în profil și parcă s-a oprit timpul în loc și ei arătau exact ca două statui,încrămeniți de o mînă vrăjitoare ,ca într-o poveste din copilărie,poetul așezat cam într-o parte,ridicînd fața lui frumoasă peste care a trecut o înfiorare de surpriză ,doar o clipă ,după care a urmat închiderea,iar strășturile,spălăte ca de o apăsătoare și-au pierdut interesul așa încît nu făcea decît să se uite cu ochii goți și de orice expresie,în timp ce prietenul venit de departe a încrămenit cu mîna dreaptă întinsă ,iar acea mînă nu mai însemna un salut de om de lume,însemna o cerere și o propunere totodată .A existat o clipă de cumpănă în care destinul i-a înut respirația,acum e momentul, și-a spus fata,acum s-ar putea produce miracolul,depinde de istoria lor dinainte,a celor doi prieteni,dacă musafirul ar reuși să trezească într-un fel acele amintiri comune,blînde și de mare încredere,atunci nebunul ar putea fi salvat.Nu s-

a întâmplat nimic apoi,adic nimic sesizabil,cu toate acestea neîntâmplarea avea ceva miraculos fiindc ,cel pu in,poetul nu se ridicase pornind plec ciunile obi nuite.A r mas pe scaunul lui,f r s se fr mânte,de i cu ochii goli i de expresie i cu un zâmbet larg i n tâng întip rit pe fa ,rostind cuvântul domnule într-un fel schimonosit.Musafirul i-a tras un scaun i s-a a ezat cu hot râre,de i se vedea foarte clar c era nedumerit i sup rat,iar fata a ie it bini or din camer ,l sându-i împreun .Nu s-a putut îns împiedica s - i lipeasc urechea de lemnul u ii,poate din curiozitate,poate din cauza îngrijor rii pentru oaspetele care-i devenise simpatic,poate din simpla datorie de a- i supraveghea bolnavul luat în sarcin ,ca s nu se fac de minune.N-a auzit foarte clar-vorbea doar musafirul,cu o voce joas dar hot rât ,povestea despre lumea l sat în urm ,pomenea nume i locuri,poetul scotea din când în când câte un morm it care nu p rea amenin tor,ceea ce era foarte bine.N-a fost rostit numele Diotima,de care fetei îi era team ,se vedea c prietenul era un om plin de tact,dup o pauz el a reînceput s povesteasc ,anume despre el i caznele lui în ale filosofiei,despre leg tura dintre Dumnezeu i om,creat într-un spirit i lupt ,de aici fata n-a mai în eles aproape nimic i s-a retras,încredin at fiindc bolnavul se lini tise i nu exista motiv de îngrijorare.Vizita a durat mult,cei doi au luat masa de prânz în camera poetului i au fost servi i cu toat grija de cele dou femei,mam i fiic .Atunci când au intrat ele cu t vile,mama plin de sfio enie iar fata plin de curiozitate,atmosfera nu era nu numai lini tit ci i cald ,parc cei doi prieteni tocmai ispr viser un subiect asupra c ruia erau în aceea i m sur de acord.Oaspetele îi scosese haina bine croit ,care-I d dea un aer de profesor i o anume severitate i- i chiar suflecuse mânecile c m ii,ar tând mult mai tân r i mai însufle it.Gesticula aprig cu mâinile lui îngrijite i tr gea din când în când cu ochiul spre prietenul lui,care nu- i modificase deloc pozi ia i continua s ad pe scaunul din fa a biroului,dar cu privirea a intit asupra celui care vorbea.Nu schi a nicio mi care,dar nici fr mântare nu p rea s fie în el,doar calmul ascult rii i,cu siguran în eleaga tot i- i f cea i pl cere,fiindc fata nu-l v zuse niciodat atât de senin i împ cat,asculta de parc prietenul de departe ar fi povestit despre via a altcuiva,ca i cum amintirile evocate ar fi alc tuit o lume atunci descoperit ,într-un fel minunat i lipsit de griji,de i înd r tul cuvintelor spaima trebuia s fi fost prezent .Oaspetele a profitat de momentul servirii mesei,de prezen a gazdelor,pentru a d rui o carte-poeziile bolnavului pentru prima oar

tip rite-a fost un moment de fereal și de derută și cu toții a teptau reacția autorului, drept este că acesta a srit imediat în picioare sperând pe gospodina casei care s-a r sucit spre u gata s-o tearg în mare grab ,dar nu s-a întâmplat nicio nenorocire,tân rul a înh at cartea frumos legat ,s-a întors cu spatele,s-a postat în fa a ferestrei și câteva minute bune a r mas nemi cat, inând cartea în mâini cam cum ine preotul sacramentul la liturghie și uitându-se,tot ca preotul,pe deasupra ei,de parc ar fi adus o ofrand .Cei trei,c rora le întorsese spatele(adică lumea întreag ,a a sim eau) au r mas t cu i,privindu-l și fata nu i-a putut opri gândul la slujba bisericească ,era cam acela i lucru,și spunea cu vin și repro ,ca pentru o blasfemie,ei to i sim eau aerul camerei devenind mai dens,mai înc rcat,ca o apă care s-ar adânci treptat c tre cel mai pur albastru întunecat.Desigur c asistau la o prefacere,desigur c se aducea o jertf ,pe care niciunul din cei trei n-ar fi putut s-o numească ,poate oaspetele dascăl de filosofie s se fi priceput,dar el a r mas t cut și nemi cat iar pe fa a lui se putea citi durere și dezam gire și,în mod ciudat,o reculegere,ca atunci când te despar și de un mort,a a se uita,de parc poetul ar fi oficiat propria lui înmormântare,cu toată seriozitatea și r spunderea,nev zând nimic neobi nuit și,de i st tea cu spatele și nimeni nu-i putea urm ri tr s turile,acest spate îngust și felul în care și ridicase umerii,fruntea ridicat spre tavanul cr pat la care cei trei au în l at privirile,sesizând toate petele și fisurile pe care timpul le înscriesese acolo,neluat în seam ,cei din odaie,deci,publicul lui ultim,au în eles,fiecare dup puterea lui,c li se spunea ceva deslu it.Era o desp r ire,un r mas bun f r durere,f r niciun sentiment,o închidere mai cu seam voit ,înfp tuit f r repro și f r sup rare,doar din neputin ,poate dintr-o suferin care nu avea deloc de-a face cu oamenii și,în mod ciudat,cu îngerii și cu Dumnezeu,de i cei trei nu aveau habar despre ceea ce credea poetul despre Dumnezeu.

Când poetul s-a întors,l sând cartea deoparte,privirea lui era luminoasă și vie și s- a uitat a a la fostul lui prieten,acesta a rostit câteva cuvinte,probabil ne tiind s fac altceva,iar cuvintele au fost despre importan a c r ii aceleia și a celor ce vor veni cu siguran ,omul vorbea ca un dascăl despre cum poetul și va relua munca lui atât de important pentru genera ia actuală și pentru cele care vor veni.Fata îl urm rea cu aten ie,și asculta adică ,fiindc nu se uita decât la bolnavul ei,curioasă ,iar pentru ea n-a fost nicio surpriză s vad cum privirea lui întâi s-a adâncit,c utând parc o urmă de

batjocur pe care a trimis-o clar spre cel care vorbea, batjocur fin, rece și tihoasă ca o lamă de cuțit, adresat tuturor celor care ar fi încercat să-l cheme înapoi, în lumea și la vorbăria lor fără noimă. Apoi, pentru scurt timp, în ochii lui s-a citit o durere în elegtoare, o desprindere dureroasă, dar de neocolit, ceva ce trebuia să se întâmple dintr-o rânduială dincolo de oameni, iar privirea i-a devenit tulburată, s-a îndepărtat de omenesc și a lăsat în urmă golul din pupile, ca o prăpastie. Albastrul cel frumos a devenit mai strălucitor, de cristal rece, nu mai spunea nimic, iar prefacerea s-a desvârșit în momentul în care poetul (sau ceea ce rămăsese din el) s-a contorsionat într-o plecăciune monstruoasă, lansând seria obișnuită de bolboroseli cu care-i întâmpina pe cei care nu-l interesau. Prietenul lui arămas devastat, de parcă și-ar fi trântit oțu în nas, a mai încercat să vorbească fără succes, cum îl auzea, bolnavul se pleca mai tare și striga sfârșia voastră și maiestate și alte apelative de nepotrivit polite și s-a potolit numai când musafirul s-a îndreptat spre ușă, ovitor, întorcându-i mereu capul, parcă ar fi așteptat ceva, un semn care să-l însoțească pe drumul lui și care să-l salveze de însingurare. I se citeau gândurile pe fața dezamăgite și îndurerată -e pentru ultima oară când îl vedea, ziceau gândurile, prieten drag și pierdut, încercăm să-i chema, încercăm să fim alături. Cuvintele din mintea musafirului pluteau, clare, deși neauzite, în spațiul strâmt al camerei iar fata le auzea și nu-și lua ochii de la bolnavul ei, care sigur le auzea și el, dar probabil că lui nu-i spuneau nimic, sau ceea ce se spunea el nu putea să îndure. S-a întors cu spatele, înainte ca prietenul să ajungă la ușă și a lăsat privirea să-i alunece pe fereastră, într-o desvârșită izolare, fără supărare sau îndrăgănie, poate doar cu o mare oboseală. N-a tresărit când ușa s-a închis în urma celui care pleca, s-a mai uitat un timp pe fereastră, urmărind conturul norilor care se mișcau repede, schimbându-și forma, astfel că lumina se schimba și ea, căpătând o adâncime specială, amenințătoare. Fata arămas în cameră, în picioare, în spatele poetului, cu mâinile încrucișate pe ușorul ei grosolan dar foarte curat și a stat așa, fără să spună nimic, urmărind norii și pe cel care pleca. Acum trebuie să fi ajuns la poartă, gândea, iar gazdele îi luau rămas bun încercând să împacă tristețea acestei desprinderi grele și definitive -era de înțeleasă că musafirul nu se va mai întoarce, nu avea de ce, fusese respins și nu i nu avea rost să mai încerce. Viața lui va continua, căci avea rosturi de împlinit, asta fără îndoială, iar prietenul bolnav n-avea cum să-i mai fie de folos, acestea erau gândurile oamenilor și nu ale ei, chiar așa plini de bunăvoință cum erau. Fata îi închipuia mai departe mâna mare

îi muncit a tat lui ei cuprinzând palma îngust ,sensibil ,a celui care pleca, strângerea lui încurajatoare care spunea oamenii nu se lasă a a u or cuprinși de nebunie, noi putem îndura, în timp ce prietenii ca tine prea mult ar suferi și prea mult ar întreba, de aceea e mai bine să întorci spatele acestor întrebări frustre. Pe drumul care cobora în pantă lin ,spatele subțire și aplecat al tânărului trebuie să fi fost înduioșător, purtând o povară mult prea mare și neînțeleasă ,povara acelei zile într-un fel hotărâtoare și chiar dacă întâmplările și cuvintele vor fi uitate, acel sentiment de neajutorare, de nesiguranță și de pierdere dintr-o lume cunoscută ,pentru a intra în alta, posibil dar de neîndurat, acest sentiment nu va fi uitat. Se va lega, a a cum este obișnuit, de aerul serii, puțin prea rece, de zidurile luminate pieziș ,de culoarea asfințitului, acele flăcări portocalii dezvoltându-se cu cruzime fiecare cîmp și fiecare pat de umezeală ,adică felul în care timpul roade frumusețea și trănicia. Vor mai fi, probabil, dealurile, colinele mai din depărtare, cu blândețea lor distantă și clădirile orașului, ca o masă compactă ,înălțată în aburul cald al vieții de acolo. Musafirul se întorcea pe străzile cunoscute, înguste, străbătute în grabă de trăsuri și de lume aflată în căutarea a ceva-el se va alătura acestei căutări și totuși nu va înlege, nici măcar cu mintea lui de filosof. Dar nu era în stare să se aleagă ,a a ca prietenul tocmai să se prindă. Câteva cuvinte ale minții lui vor alcătui, pentru el, o justificare, astfel încât poetul nebun să poată fi lăsat în urmă . Casa de la marginea orașului, cea care adăpostea nebunia, cu ciudatele ei ziduri și turnulele lipsite de folos, casa în lumina asfințitului va mai apărea, probabil, în câte un vis de nedescifrat, totuși cu aer amenințător, ca și cum acolo, într-un spațiu oarecare, ar fi cuprins un adevăr, gata să iasă la iveală ,dar un adevăr la care nu e bine să te uiți. Prietenul rămas în camera sărăcioasă ,cu priveliștea largă asupra dealurilor, a devenit o poartă închisă .

Îngrijitoarea lui adolescentă a simțit prea bine asta-carta cu versurile cele frumoase a rămas câteva zile pe birou, neștergată în seamă ,până ce într-o după-amiază ,fata a deschis-o încet, cu fereal ,citind pentru ea, în gând. S-a adâncit în strofele dificile, pe care nu le înlegea pe deplin, le simțea însă muzical și a uitat de sine. Stând în picioare în fața ferestrei iar această nemiscare tensionată ,desprinsă și totuși atentă l-a mișcat pe bolnav și vocea lui joasă ,cumva visătoare, a venit din spate, sperînd-o pe cea care citea, el a spus un singur cuvânt-cite-te. Nu era o rugămintă, era un îndemn pe care fata l-a primit ca pe ceva de la sine în eles, un fapt despre care nu trebuia întrebat, a a încât a început să

rostească versurile de parcă n-ar fi fost nevoie de titlu sau de cuvânt înainte, drept din mijlocul paginii a citit, destul de poticnit fiindcă nu era deprins cu propria voce recitând și deseori în eșecul își scapa. Dar vocea ei monoton, tergiu, în ciuda faptului că toată era tocmai muzica poeziei și ea trebuia citită, ca într-o contopire dincolo de înțelegere.

Bolnavul s-a așezat binișor pe scaunul din fața ferestrei deschise, atingându-se cu brațul coapsa celei care citea iar fata nu s-a mirat, nici nu s-a speriat de această apropiere, de parcă ar fi fost lucrul cel mai firesc din lume, s-a uitat numai cu coada ochiului la fața lui liniștit, absolut liniștit, în trăsăturile cele frumoase se întipărise o visare tristă, dar nu deznădăjduită și o concentrare deosebită, parcă ar fi ascultat un mesaj dintr-o altă lume. Și, desigur, așa era, propriile lui cuvinte veneau acum din lumea lăsată în urmă, era ca și cum i-ar fi pierdut locuința și grădina și acum se uita la ele din depărtare. Le admira, își amintea de ele, ca un vizitator așezat confortabil, lăsând imaginile să se deruleze în minte, ca pe un ecran, simțind aceeași încântare, sau poate chiar mai mult, amintindu-și, decât pe vremea când trăise și umblase prin acele locuri. Fata citea înainte, cufundată în amintirile poetului, nebăgând deloc în seamă durerea din picioare, doar atingerea ușoară a brațului lui nemișcat o simțea, ca pe un dar de încredere. Vocea ei scotea, lungă cuvintele și le lega, astfel că deveneau aproape de neînțeles, ca o limbă nouă, împletită cu muzică, iar poetul, la un moment dat, uitându-se tot drept înainte către dealuri, a început să optească propriile lui versuri, cu o stranie exactitate, luându-și-o fetei înainte, ca o dovadă că își amintea prea bine totul. Când s-a oprit, s-a oprit și fata și au rămas amândoi nemișcați o bună bucată de vreme, în timp ce asfințitul își făcea loc în lumea cea vie, lungind umbrele și îmbrăcând colinele într-o însingurată lumină roșatică. Și feele lor primeau aceeași lumină, rece și însuflețită totodată, nu se uitau deloc unul la altul ci în afară, ascultau sunetele amurgului, un triliu iute, șoptit de pasare într-un zbor grăbit și oblic, pocnetul porții pe care intra cineva, întâmpinat de larma câinilor, o trăsătură zdruncinată pe drum, destul de departe, chemarea cuiva spre cineva, nedeșluit, nerbdătoare. Ceea ce simțea poetul bolnav, așezat pe scaunul lui, nimeni n-ar fi putut spune, dar fata se întreba dacă fiorul ce-o străbătea avea ecou în sufletul lui, fiindcă ea nu mai simțise niciodată ca în acea seară o împăcare, în adâncul ei dureroasă și în același timp dulce, parcă o povară s-ar fi ridicat de pe umerii ei și îi era îngădui să trăiască așa cum putea, așa cum era în stare, fără a se cere

fapte sau gânduri mereu. Nici vorbe nu aveau să se ceară, cel pe care-l îngrijea trecuse dincolo de nevoia de cuvinte și dincolo de însemnătatea lor, asta pentru totdeauna. Desvârșirea era exact aceasta, acest moment de înserare, această respirație împărțită, ca o unire care nu ține cont de împlinirea de la capătul ei, ca un tablou schițat și neterminat fiindcă pictorul și-a dat seama că a continuat să scrie și prin cele câteva linii a îndeplinit ceea ce se cerea de la el. Ca un tablou artau cei doi în cadrul ferestrei, pictați într-o manieră aparte, bine conturați în lumina venită de afară, clar, roșiatic, în contrast cu întunericul din spatele lor, o fereastră deschisă ca rama unei picturi salvate de banalitate prin profunzimea și siguranța tușelor. Aceasta este salvarea, li s-a spus amândurora cu o voce imperceptibilă pentru oricine în afară de ei, lumea va fi astfel alcătuită, dintr-o asemenea libertate.

Cei doi au priceput că poetul n-a mai acceptat nicio despărțire de însoțitoarea lui. Spre mulțumirea tuturor s-a întâmplat asta, fata a reușit chiar să-l convingă să joace roluri de neimaginat până atunci. Au existat astfel scrisori adresate mamei-e timpul pentru o scrisoare, spunea fata cam o dată pe lună și el se așeza imediat la biroul din fața ferestrei și scria câteva rânduri, spunând același lucru, mulțumind pentru vreun dar oarecare, de strictă necesitate. Ploconelile cu care întâmpinării vizitatorilor ai casei se regăseau în scrisori, formule complicate de rămas bun în care poetul se declara servitorul mamei și o asigura de nemărginitul său respect, dare ele erau astfel aduse din condei încât oricine îndrăznește să dea seama de batjocura ascunsă în acele rânduri, totuși nu găsea nimic de reproșat. Mama răspundea fiecărei scrisori, iar aceste răspunsuri erau la fel de seci, cu ceva chinuit, nu batjocoritor ci nenatural. De venit, n-a mai venit în vizită niciodată și nici nu s-a strduisit să dea vreo explicație, pe care, de fapt, nimeni n-a îndrăznit să-o ceară. Și-a trimis în schimb fiul-celălalt fiu într-o vizită, o cercetare de formă, menită să linițească și a fost de la sine înțeleșcălbănatul impunător și bine îmbrăcat, cu aer de om de lume foarte ocupat venise din obligație, găsim în timp la dispoziție pentru a discuta cu tâmplarul câteva aspecte practice ale întinerii bietului său frate. Așa încât, înainte să urce în camera poetului pentru a-l saluta și a transmite gânduri bune de însoțitoare din partea familiei al cărei sol era, omul s-a așezat la masa din camera de primire, față în față cu tâmplarul stingherit, care-și frământa pipa în mâini. Fără să se uite la interlocutor, de parcă acesta n-ar fi avut nicio importanță, bărbatul a vorbit vreun sfert de ceas, cu glas mărșălit și răsunător.

vreo emo ie,oferind o sum de bani lunar i ar tându- i preten iile,ceea ce putea suna a negociere,f r s fi fost,îns ,c ci gazda n-a scos o vorb ,continuând s se joace cu pipa i s urm reasc gesturile importantului oaspete.Apoi a fost chemat fata i trimis dup bolnavul care se odihnea în camera lui,ceea ce ea a f cut cu mult îndoial ,fiindc nu-I pl cea vizitatorul. i a avut dreptate s ov ie,fiindc poetul nu i-a recunoscut fratele,sau dac l-a recunoscut,nu voia deloc s aib de-a face cu el,pornind un ir de plec ciuni i bolboroseli mai ciudate decât de obicei.Se contorsiona cu dib cie i- i strâmba fa a frumoas ,scotea limba i- i arcuia bra ele ca o p pu dezarticulat ,,ar ta mai nebun ca oricând,fapt pe care tâmplarul l-a remarcat cu uimire i chiar cu spaim ,îns fiica lui nu s- a prea tulburat. Atent la cel pe care-l îngrijea,ea a v zut privirea furi at spre ea,chiar înainte s înceap teatrul venit fratelui i era o privire adânc i hot rât i deplin con tinent de ceea ce se întâmpla.Îns oaspetele s-a speriat tare i a încercat doar vag i de form s I se adreseze bolnavului,f r speran a de a fi în eles.Fa a i s-a schimonosit de repulsie i i-a pierdut aerul impun tor,siguran a de sine.Ar mas un simplu muritor înfrico at,împu inat în întreaga lui fiin .

De aici, i-a spus fata,începe nedumerirea,coborârea în pr pastie,coborârea în infern,poate-aceasta este ansa.Dac fra ii s-ar recunoa te,dac aceast întrebare,care a fost pus ,ar ajunge pân la cel s n tos i prea sigur de sine, tirbindu-i,m car pu în,falsa autoritate îndelung fabricat ,atunci s-ar putea produce acea întâlnire care i-ar salva pe amândoi.- i fata deja îi vedea în minte coborând împreun pe drumul c tre ora ,dou siluete v zute din spate,luminate de soarele la asfin it,mi cându-se cu u urin i lejeritate,întorcându-se unul spre cel lalt plini de încredere,oprindu-se o clip doar pentru a- i spune ceva,ceva f r îndoial neimportant,menit doar s acopere distan a dintre ei,ca o punte asiguratoare.Fata s-ar fi uitat în urma lor cu bucurie,ar fi urcat în camera celui plecat,izb vit de boal prin simpla renun are la ea,ar fi deschis fereastra i ar fi stat acolo cu mâinile înclate la piept,ca pentru o rug ciune de mul umire,chiar dac în ea ar fi existat durerea acestei desp riri.Ea ar fi îng duit ca el s fie redat lumii,lumii fratelui convertit,asta de dragul tuturor converti ilor de pe p mânt,cei care ar fi tiut s citeasc versurile lui i ceea ce pândea înapoia versurilor,via a lor secret i f r limite.Ar fi sem nat,f r îndoial ,acolo,în cadrul ferestrei,cu o madon pictat de un maestru minor,nu prea sigur pe arta sa,nereu ind s îmbine corect tr s turile i culorile,în schimb

un maestru profund îndrăgostit de model,reu îndrăgostit de minune și redeva expresia,expresia de renunțare,de abandon și de uimire ca această plecare avea într-adevăr loc.Înapoia siluetei din cadrul ferestrei ar fi fost doar întuneric,poate câteva umbre sugerând un spațiu locuit așa cum se cuvine,în manieră desvârit omenească ,într-o stare de ascundere umbroasă ,pentru că,afară ,valuri de lumină aurie,prea puternice și prea nervos redată,s însemne libertatea și frumusețea lumii create de Dumnezeu.

Dar a fost vorba despre un tablou niciodată pictat,căci fratele poetului nu s-a convertit,de fapt n-a simțit altceva decât nepricepere și jenă ,nesiguranța celui cu rândul cini prea puțin adânci,gata să fie rupt la o palmă de vânt.Fratele a întors spatele acestei scene,pur și simplu nu dorea să aibă de-a face cu ea,iar mersul lui iute și hot rât,îndepărtându-se și felul în care lumina după amiezi se lipea de silueta greoaie,nedepinsă cu farmecul lumii,vorbea despre acest refuz.

Apoi n-a mai venit nimeni în vizită ,vreme îndelungate .Scrisorile mamei seseau punctual și fiul răspundea la fel de punctual,în felul acela care nu spunea absolut nimic și parcă între cei doi se desfășura o competiție,adică cine poate spune mai puțin în mai multe cuvinte.Viața curgea în felul monoton cu care toți ai casei erau obișnuiți și,înafară de neliniștea bolnavului care umplea noaptea coridoarele casei,el nu producea niciun necaz,dacă era lăsat în pace. Într-o zi la programul lui și nu se abținea de la el niciodată ,nici pe timpul iernii,deosebit de friguroasă în acel an-plimbarea de dimineață se desfășura la fel,era la fel de lung și bolnavul nu părăsise în seamă frigul,a fost chiar necesar mult muncă de convingere pentru a accepta haine mai groase și șosete de lână trimise de mama sa,de acasă .Fata se înfulea ca și-l însoțeau și pe amândoi pe zăpada proaspătă ternută ,poetul zâmbea încântat,cu mâinile înroșite de frig și scruta acea lume albă și înghețată ,cu bucuria unui copil.Lumina era,de regulă ,puțin și cenișă și stăruia o liniște deosebită ,așa cum se întâmplă în zilele scurte de decembrie când lumea pare să și respire sub albul strălucitor.Pășii celor doi scrâneau pe poteca croită de dimineață și aerul vibra în fața lor,un abur ușor și viu,iar bolnavul se oprea deseori doar ca să admire colinele înzăpezite,nefiresc de curate și cerul de o culoare aproape la fel de alb ,întins ca un cearăf umed.Însoțitoarea lui,friguroasă de fel,tropia mărunt în spatele lui,ca să se dezmorească ,iar după câteva minute îl atingea ușor pe braț și-i continuau plimbarea fără cuvinte.Până în iarna aceea,fata nu simțise cu adevărat anotimpul-ar fi

putut spune doar ceva despre frig și despre tatăl ei care, în zorii zilei, înainte de a se lumina cumsecade, ieșea cu o lopată și croiașca o potecă din fața casei către grădina, cum zgomotul se repetă o trezută, nu știa de ce, dar îi încleșca inima. De parcă, în acel pustiu alb, acel zgomot ar fi fost o cucerire, o izbândă a omenescului asupra nefirescului morții. Dar cu poetul, în acel an, ajuns să descopere viața acestui timp, viața ascunsă în încremenirea cea albă, fiindcă el se oprea să privească totul cu nesăbuită, complicată alchimie a fulgilor de zăpadă pe care fata abia acum o deslușea, sau desvârșirea luminii albastre a zăpezii sub soarele foarte rece, care nu izbândeau să încleșce acest peisaj adormit în straniu. Au fost scrise și câteva poeme despre iarnă, pe care fata le-a depus în cutia de lucru reuind să le ia din mâinile poetului înainte să fie distruse. Nu le-a arătat nimănui și nici n-a simțit nevoia să o facă, de parcă pentru ea singur ar fi fost ele scrise - cu atât mai puțin în ultimului vizitator, apărut în preajma Crăciunului, pe neașteptate. Bolnavul era ceva mai neliniștit în acel timp datorită pregătirilor pentru sărbătorile desfășurate în casă, deși acestea se făceau cu mult grijă, aproape pe tăcut, pentru a nu-l tulbura, dar el prezenta simțită această schimbare, probabil că oamenii se mișcău cu mai mult grabă și mai hotărât, mânași de bucuria așteptării. Afară ninge de zile bune și nu era foarte frig, a încălzit plimbările zilnice nu erau deloc neplăcute. Chiar în cursul unei asemenea plimbări, nu mult după ce ieșise din casă, fata a deslușit silueta vizitatorului, un tânăr necunoscut, îmbrăcat destul de subțire, care stătea nedecis, cu mâinile înroșite de frig sprijinite de gard și ochii mari și foarte atenți asupra poetului care habar nu avea că era urmărit. Era neîndoielnic faptul că musafirul îl căuta pe poet fiindcă în privirea lui se citea o deosebită venerație, se uita ca la o icoană, cu această uitare de sine cu care sunt întâmpinați cei mari și cât se poate de necunoscuți, cei a căror natură umană este necunoscută, sau, deopotrivă, ignorată. Fata s-a simțit chiar rușinată, parcă era responsabilă de felul în care bolnavul ei arăta, cu totul deosebit, probabil, făcând de așteptările vizitatorului. Ceea ce vedea acesta nu era deloc înfrânit în zona unui om al cărui, semănă mai degrabă cu una din calfele tâmplarului sau cu un băran care-și petrece mult timp pe afară - cu obraji roșii, și netoșită barba nerasă de vreo două zile, pierdută, pe deasupra, într-o visare nătângă. Cei doi - fata și poetul - s-au plimbat exact ca în toate zilele, dând ocol grădinii de douăzeci de ori și trecând de douăzeci de ori prin fața tânărului de la gard, nebagat în seamă și neintervenind cu ceva - a încălzit fata și-a propus să resplice această

neobișnuit străduindu-se să se întoarsă după ce bolnavul a intrat în casă. I-a pus în ea mâinile pe gard, de cealaltă parte și a întrebat firesc despre vizită, s-a dovedit că cel nou venit era, la rândul lui, poet și hotărâse să încerce să-l vadă pe cel atât de admirat. Ah, domnule, spunea el ridicând ochii spre cer într-un fel stingheritor și cutat, nici nu îți ce geniu găzduiește, ce onoare vine peste tine și ce bucurie să-l poți vedea și asculta zi de zi, și gustă din frumusețea ființei ei lui. Iar fata nu-l contrazicea, de dea din cap numai, a încuviințat, se gândea la spaima mamei ei care nici în ruptul capului n-ar fi urcat singur în camera bolnavului, se gândea la metehnele și hachi-urile lui, la modul în care trebuia pus pe noptier seara, exact în același loc, se gândea la tertipurile pe care ea le folosea pentru a ține odaia curată, la felul în care capul lui se apleca sub pieptene, dimineața, la bolboroselile lui nocturne și la neliniștea care-l mână pe coridoare. Toate acestea nu semănau deloc cu ceea ce-ți imagina tânărul poet venit în vizită, fata ar fi vrut să-i spună, e doar un om, și încă un om foarte bolnav, nu se aștepta firesc la masă ca și mănânce, nici ca să scrie, în fapt aproape că nu mai scrie deloc-dar toate acestea spuse, ar fi fost prea dureroase pentru musafirul cel entuziast. Dorea așadar de mult să-i vadă idolul încât fata a cerut puțin în gura sa să-i anunțe prin intermediul ei să pregătească bolnavul. Iar acesta a acceptat vizita destul de ușor, doar a mormotit ceva în barbă și a făcut un gest larg cu brațele desfăcute. Au coborât împreună în sala de primire unde vizitatorul, emoționat, stătea aproape de sobă ca să se încălzească, cu ochii întoarse în o privire torturată de admirație, iar la intrarea poetului bolnav ochii aproape și-au sărit din orbite și s-a rezechit la maestru mai să-l dărească. Acesta și-a deschis larg brațele, de parcă ar fi întâmpinat un frate demult plecat, tocmai revenit dintr-o călătorie grea și plină de înverșuri. Cei doi au rămas un timp în această umbră și are, cel mai în vârstă privind peste capul celui tânăr, plimbându-și privirea prin cameră, făcând în seamă pe cei prezenți, gazdele încremenite de uimire și fetele lor care nu se minunau că se întreba doar ce vor fi însemnând toate acestea. Lumina de iarnă, clară, de-a dreptul tăioasă, învluia cele două ființe unite în această nefirească umbră și are și ei ațu că într-un dans oprit, ca și cum ar fi împietrit, odată cu timpul, printr-o stranie vrăjitorie. Poetul mai în vârstă ar fi rămas mult timp în această nemăcarie, dar cel tânăr s-a desprins, jenat, a strâns cu putere mâna celui venerat și a început o tiradă lungă și înspăimântătoare de slavă a celui care l-a sase lumea vulgară și neștiutoare pentru a se retrage într-o frumoasă și rodnică singurătate. Iar

cel care ruia îi erau adresate aceste cuvinte stătea drept și cu brațele încrucișate peste piept, cu capul înălțat mândru și se uita cu atenție deplin la cel care-l slăvea, ba mai și încuviința din când în când, iar tâmplarul care-l găzduia rămăsese deplin descumpănit la câștigul pașii distanței și numai buna creștere și felul lui a ezat de a fi îl împiedicau să cațeară gura de uimire. La capătul discursului său anevoios și cutat, tânărul i-a ters sudoarea de pe frunte și a așteptat răspunsul, care a venit de îndată, deslușit și de o mare coerență. Poetul bolnav i-a mulțumit adică și l-a invitat să-i vadă odaia cu masa de scris, după ce vor lua o gustare și se vor plimba prin grădini. Asta au făcut apoi, împreună și însoții de fata gazdelor, tot mai tăcut fiindcă nu ția la ce se aștepta dar se aștepta la ceva. Au urcat în camera poetului, cu fereastra largă și imaginea frumoasă a dealurilor înzăpezite, cu luminilor albastre și acolo poetul mai vârstnic s-a așezat numaidecât la masă și a scris câteva versuri pe ner suflate, pentru tânărul vizitator care se topea de plăcere, iar acesta, îndată ce a citit scurtul poem l-a recitat cu patos, ca pe ceva nemaipomenit, dar fata, stând în colțul ei, nemișcat, a știut îndată că poezia era o bătăie de joc, un cântec despre iarnă și frumoșele ei, pus în versuri clare și fericite, că și cum viața poetului ar fi fost clară și fericită iar el stătea aici doar pentru a lucra și a se reculege, ca un prinț care ar renunța o vreme la înalta dregătorie și s-ar retrage din lume pentru a se odihni și a reveni apoi în forță, mai proaspăt și mai încrezător. Totul era frumos și foarte clar, vizitatorul se liniștea cu totul, își chiar deschisese haina și i-l răsărea nodul lavalierii cu o smucitură tinerească, se așezase pe un scaun și, din felul în care edea, aproape moale, se vedea că și se făcuse somn. În cameră plutea un aer de încredere desvârșit și au tăcut cu toții o vreme, uitându-se care încotro, poetul vizitator direct la perete, urmărind cine ție ce gânduri încurcate care-i cutreierau mintea, cel vârstnic, adâncit în sine, cu ochii întoși la fereastra prin care se perfira lumina cenușie și înghețată după amiezii, iar fata îi privea pe amândoi, imaginându-și ce se petrecea în mintea bolnavului ei. E un act de bunătate, își spunea ea, faptul că tânărul era lăsat să creadă ceea ce avea nevoie să creadă - ceva despre siguranță și echilibrul acestei lumi, în care poezia este lăsată să crească și e îngrijit ca o floare, iar cei ce se ocupă de ea sunt un fel de îngeri protejați, găzduiți, hrăniți și lăsați în voia lor, să scrie versuri.

Era însă clar că bolnavul se epuizase, așa încât fata s-a ridicat binișor și s-a apropiat de vizitator, atingându-i brațul și atrăgându-i atenția că trebuia să plece. Tânărul a

sărit de pe scaun, înfiorat și plin de jenă și i-a luat rămas bun, promițând că se va întoarce, neapărat, ba făcând și curajoasă propunere de a fi, la rândul lui, vizitat în oraș, acolo, spunea el, va putea să arate maestrului propriile lui poeme și va accepta orice judecată. A teptat înfrigurat un răspuns, dar maestrul n-a făcut decât să dea din cap, gest care putea fi interpretat oricum și strâng mâna întins. În privirea lui, golul devenise deja îngrijorător, iar fata a scos grabit oaspetele din cameră, conducându-l cu grijă până la poartă și urmărindu-l din priviri până s-a îndepărtat suficient ca să nu mai existe pericolul întoarcerii.

S-a uitat după tânăr mult timp după ce silueta se topise în depărtare, cu o durere nelămurită care-i strângea inima, ceva ce nu mai simțise niciodată - o sfârșeală fără leac, cenușie și rece, asemenea zilei care se stingea. Era ca și cum lumea întreagă se înstrăina deodată și nimic nu mai era firesc și la îndemână. Fata respire iute, inima îi bătea repede și un fior rece o săgeta din cap până în picioare. Se uita la ultimele rămășițe de lumină care străzau cerul, făcând violete și roz, înghițite de noaptea și prin mintea ei trecu gândul că în chiar același clipă se termina copilăria. Ceea ce avea să urmeze, viața ei, adică, se va desfășura, fără îndoială, sus, în camera bolnavului și, simțea fata, era un lucru bun pentru ea, era un lucru bun de făcut.

A urcat scările din lemn, încet, aproape cu demnitate, lăsându-și palma să alunece pe balustrada lustruită, a deschis ușa și a intrat în camera bolnavului, uitându-se drept în față, adică exact în ochii lui, fără sfială și între ochii ei și ochii lui s-a născut acel vârtej de neuitat, aceea schimbare adâncă, pentru amândoi. Așa cum stătea pe scaun, ușor răsuțit, cu umerii plecați și cu mâinile în poală, ca două animale calme, abandonate, el se schimba cu fiecare clipă și triste ea, enorm și adevărat, și i-a făcut ființa strălucitoare, pentru câteva secunde. Ea s-a apropiat binișor de el și i-a așezat capul pe pieptul ei, i-a mângâiat buclele blonde și l-a legănă, de parcă ar fi înut în brațe un copil, Nu vor mai fi vizitatori, i-a optit, nu vor mai fi îngâduși - ei, la auzul cuvintelor ei, poetul s-a înmuiat, s-a abandonat în brațele ei și unui plâns nemaivăzut, răscolitor. Fata l-a înută până s-a potolit, până când lacrimile lui i-au udat rochia până la piele, fiindcă era ultimul plâns, însemnând despărțirea.

Sunt multe mame de felul acesta-se întreba fata,leg nând capul celui abandonat ei,sunt multe mame care trebuie s vad această c dere,aceast suferin i totu i s reziste,s fac fa acestei îmbr i ri?

Nu s-a gândit,nici atunci,nici mai târziu,la sacrificiu.Grija ei era una fireasc i bineîn eleas i,printr-o deosebit bun voin a sor ii,nici ispitit n-a fost vreodat ,vreme de înc dou zeci de ani.Au r mas al turi i mare lucru nu i-au mai vorbit-t cerea poetului a devenit,cu trecerea timpului,aproape des vâr it .Se întâmpla îns s cânte,cu o voce frumoas i plin ,acompaniindu-se la pian,dar numai când cei ai casei erau pleca i i,înafar de înso itoarea lui,nu avea cine s -l aud .Ea îi spunea,dac vrei,putem cânta la pian,nu e nimeni acas ,atunci coborau la parter,în odaia de primire,el se a eza în fa a instrumentului i zâmbea încântat,apoi începea s cânte vechi cântece din studen ie,în timp ce fata se a eza în dreptul ferestrei cu ceva de cusut,dar nu dura mult i l sa lucrul deoparte,pierdut în visare.

Nu se mai întâmpla nimic demn de povestit.Via a acelui col de lume curgea ca oricare alt fel de via ,punctat cu plec ri definitive,moartea tâmplarului,de pild ,într-un an cu iarn friguroas ,o moarte frumoas i lin ,dac ne putem exprima astfel,dup cum fusese i via a protagonistului.Poetul a participat la această trecere cu toat fiin a lui,dar f r s vorbeasc ,a stat în picioare,lâng u a dormitorului,ascultând cu aten ie r suflarea tot mai slab a celui care-l g zduise mai mult de cincisprezece ani i nicio team nu se citea pe fa a lui r mas surprinz tor de tân r .Ba chiar,în momentul în care,în odaie s-a a ternut nefireasca lini te a plec rii,a zâmbit larg,ca într-o be ie a sim urilor,ceea ce a f cut-o pe fata gazdelor,a a îndurerat cum era,s -l scoat afar pentru ca ceilal i membri ai familiei s nu vad acea expresie de neîn eles.Cu toate c asistase la toate preg tirile pentru înmormântare i chiar participase la ea,stând cuviincios pe marginea gropii i uitându-se fix la sicriu,în timp ce preotul citea rug ciunile,poetul a început s vorbeasc tâmplarului ca i cum ar fi fost prezent în cas .Plimb rile lui nocturne ,desf urate dup acela i tipic au devenit ceva mai zgomotoase datorit conversa iilor dintre poet i st pânul casei,care p rea s bântuie coridoarele i s fi devenit,la rândul lui,mult mai comunicativ-c ci cei doi p reau s se întrebe unul pe cel lalt,neîncetat,câteva ceasuri,dup care cel viu,epuizat,se pr bu ea în patul lui,ca s se odihneasc .Nevasta tâmplarului,v duva,fire sim itoare i naiv ,a r mas convins pân la sfâr itul vie ii ei c

bratul ei se întorsese din morți și-i vorbea poetului și mereu îi îndemna fiica să afle ce povesteau cei doi. La început, fata a refuzat acest rol de mijlocitoare, apoi, ca să-i împacă mama, inventa istorioare din viața de apoi, pe care femeia le primea cu mulțumire, încredințată de adevărul lor.

Fiica deja preluase toată gospodăria, se apropia de trezeci de ani și avea prea mult treabă ca să-i îngăduie să viseze. Devenea tot mai închisă, odată cu trecerea anilor și renunțarea la viața sa plină de riduri adânci în jurul ochilor ei, dar privirea îi rămăsese blândă și neajutorată, de parcă s-ar fi uitat dintr-o altă lume. Când îi însoțea ea bolnavul în zilnicele plimbări prin grădini, pașii lor aveau același ritm și se opreau deodată, în locurile obișnuite. Semănau în mișcări și aveau același fel scormonitor de a se uita la lucruri, astfel că puteai înțeles oamenii care le măcăleau pragul și renunțaseră să-și facă nișă în casa și să abțină nemișcarea și chiar curgerea vremii pe lângă ei. Ridicată pe colin, lipită de zidul orașului și singuratică, așa fusese întotdeauna casa, iar în ultimii ani ai poetului arăta ca un castel mărunt și nelocuit, cu pete mari de umezeală pe zidurile albe odinioară și largile ferestre aproape mereu deschise. Cei care treceau prin preajmă, plecând din oraș sau întorcându-se în timpul serii, când se aprindeau lămpile, iudeau pasul și se uitau cu fereală spre casa nebunului stătea în fața ferestrei deschise, înalt, împlinit ca un apostol, cu părul încă runit în bucle învârtite, ca o aureolă în jurul feței cu trăsături ceva mai aspre, dar încă frumoase și cu mâinile încrucișate peste piept, stătea acolo privind adânc spre apus, fără să se miște și fără a băga în seamă trecătorii. Se uita de la înălțime, de pe culmile nebuniei lui neînțelese, cu o stranie împănare care dată de apropierea bătrâneții. Îngrijitoarea lui stătea mereu lângă el, aproape la fel de calmă și de nepăsătoare, aproape la fel de curată, cu toată diferența de vârstă și împreună trăneau în aceeași miză. Stăteau împreună într-o desvârșită în elegență, în ultimul an de viață al poetului aproape nu și-au mai vorbit. În acel timp el nici n-a mai scris ceva cu înțeleasă, doar umplea fișele după fișele cu cuvinte frământate între ele, aduse din condei cu grijă și cu multe înflorituri. N-a zăcut deloc-dimineea a ultimei zile a fost asemenea oricărui dimineț, cu odihna după plimbarea în zori, pe coridoare, cu toaleta și pieptul obișnuit, apoi înconjuratul grădinii. A fost o zi de toamnă timpurie, atât de caldă încât n-ar fi putut fi deosebit de cele ale lunii august, care tocmai se sfârșise. Dar cerul avea o culoare albastră anume, o adâncime vestind aplecarea spre sfârșitul de an. Grădina era încă

verde, încă mai existau trandafirii, apleca și spre crizanteme ce-și așteptau rânduia înflorire, iar copacii nu-și pierduseră frunzele. Căderea însă se apropia, marginile lor se îngălbeniseră și erau atât de subțiri încât lumina le străpungea cu ușurință. Acea înfrângere era în ființa poetului, în acea zi de o mare blândețe, iar lumina pe reșă-l străbată și pe el, așa încât, deși nu se vedea niciun alt semn, însoțitorul lui a știut că va pleca curând. Nu atât de curând, însă, nu la sfârșitul acelei zile. Odată cu înserarea, poetul s-a așezat în pat, ceea ce nu-i stătea în obicei, mai ciudat, a luat mâna femeii în mâinile lui și și-a așezat-o pe piept, apoi s-a uitat lung în ochii ei, dând din cap ca pentru a încuviința. Nu și-a mai desprins privirea, vreme de un ceas, în timp ce lumina se deșta treptat, până la un cenușiu amenințător, au stat așa, nemica. Ea n-a îndrăznit să se așeze pe marginea patului, a rămas în picioare până când au început să-i tremure de durere, întâi a fost speriat și nedumerit, apoi frica a dispărut treptat, cam în felul în care și lumina dispărea. Ochii s-au obișnuit cu întunericul, așa încât femeia a văzut privirea lui prăbușindu-se, alunecând de colo-colo, ca într-o căutare, istovindu-se și pierind, în timp ce, cu ultima suflare, poetul și-a optit numele.